

Kabblekans namn

I förra häftet av SBT lanserade Kjell Furuset en ny tolkning av namnet kabbleka. Mats Rydén och Ingvar Svanberg håller inte riktigt med.

MATS RYDÉN & INGVAR SVANBERG

En uppsats i nr 5/2012 av SBT diskuterar Kjell Furuset innebörden av växtnamnet *kabbleka*.

Furuset menar att, i motsats till den traditionella tolkningen av *kabb* som 'kubbe, klump', med syftning på blomknopparnas och stjälkarnas knubbighet, syftar namnet på växtens kåp- eller kappliknande blad, liksom exempelvis *kåpa* i *daggkåpa* (*Alchemilla*). Furuset antar att det nutida danska standardnamnet på *Caltha*, *kabbeleje*, går tillbaka på *kappeleje*.

Furuset skriver att det är "bladen [hos *Caltha*] som har gett upphov till de flesta av artens namn". Men det stämmer inte. Se till exempel Lyttkens (1904–15, s. 1021–24), ett arbete som inte finns upptaget i Furusets litteraturlista.

I engelskan och tyskan är *Caltha*-namn med syftning på bladen sällsynta (Britten & Holland 1878–86, Marzell 1937–79, Grigson 1974, 1975). Däremot har betydelsen 'liten klump' eller dylikt åtskilliga paralleller i engelskan, främst i namn på *blob* (Rydén 2003). Redan i fornengelskan finns det ett namn för *Caltha* med innebörden 'swelling' avseende "the tight round buds" (Grigson 1974, 1975).

Kabb förekommer också i svenska namn på kavel dun *Typha* med syftning på de runda kolvarna.

Vad beträffar den andra leden i *kabbleka* finns i danskan ordet *lege, leje* i betydelsen 'blomma'. En tilltalande tolkning av *leka* i *kabbleka* som Furuset framför är att det är en folklig försvenskning av de danska formerna, med felaktig uppfattning av den ursprungliga innebörden. Okunskapen om denna innebörd har gett upphov till en mängd folkliga omstöpnings avslöjande associationsrike-

Ur: Palmstruch (1804), Svensk Botanik, del 3.

dom, språklig fantasi och formuleringslust (se t.ex. Lyttkens 1904–15 och Vide 1966).

Sammanfattningsvis kan konstateras att innebörden av växtnamnet *kabbleka* sannolikt är 'en blomma med knubbigt utseende', iakttagen och beundrad av barn och vuxna i ett vårligt och solgult landskap. **SBT**

Citerad litteratur

- Britten, J. & Holland, R. 1878–86. A dictionary of English plant-names. – English Dialect Society, London.
- Furuset, K. 2012. Vad betyder namnet kabbleka? – Svensk Bot. Tidskr. 106: 262–64.
- Grigson, G. 1974. A dictionary of English plant names. – Lane, London.
- Grigson, G. 1975. The Englishman's flora. – Paladin, St Albans.
- Lyttkens, A. 1904–15. Svenska växtnamn. – Fritzes, Stockholm.
- Marzell, H. 1937–79. Wörterbuch der deutschen Pflanzennamen. – Hirzel, Leipzig.
- Rydén, M. 2003. Botaniska strövtåg. Svenska och engelska. – Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Uppsala.
- Vide, S.-B. 1966. Sydsvenska växtnamn. – Gleerups, Lund.

Rydén, M. & Svanberg, I. 2012. Kabblekans namn. [The Swedish plant name "kabbleka". A reply to Furuset.] – Svensk Bot. Tidskr. 106: 321. Uppsala. ISSN 0039-646X.

Mats Rydén, Tjudervägen 15, 756 47 Uppsala
(matsl.e.ryden@globalnet.net)

Ingvar Svanberg, Centrum f. rysslandsstudier, Box 514, 751 20 Uppsala (ingvar.svanberg@ucrs.uu.se)